

DOLGOZNI JÓ!

SEGÉDLET A FÜZETSOROZAT HASZNÁLATÁHOZ

MAGYARORSZÁG
KORMÁNYA

SZÉCHENYI 2020

Európai Unió
Európai Szociális
Alap

BEFETETÉS A JÖVŐBE

A kiadvány az EFOP-1.9.1-VEKOP-15-2016-00001
kódszámú „**TÁRS PROJEKT – Szociális intézményi
férőhely kiváltási szakmai koordinációs műhely
kialakítása**” című kiemelt projekt keretében készült.

A kiadványt a TÁRS Projekt Foglalkoztatási
Munkacsoportja állította össze.

2018

**Fogyatékos Személyek Esélyegyenlőségéért
Közhasznú Nonprofit Kft.**

1138 Budapest, Váci út 191.

Telefon: +36 1 450 3230, +36 1 450 3240

E-mail: titkarsag@fszk.hu

Weboldal: www.fszk.hu

A FÜZETEKRŐL ÁLTALÁNOSÁGBAN

A kiváltási folyamatot támogató TÁRS Projekt tevékenységének jelentős része a kiváltásban érintett szakemberek, vezetők számára nyújt szakmai-módszertani segítséget. A lakók támogatása a változásban és a folyamatban elsősorban az intézmények és a fogyatékosügyei tanácsadók feladata.

A TÁRS Projekt Foglalkoztatási Munkacsoportja mégis úgy gondolta – figyelembe véve az intézménylátogatások és a szakemberekkel folytatott beszélgetések tapasztalatait –, hogy szükséges lehet olyan eszközök hozzáférhetővé tétele, amelyek közvetlenül a lakóknál hasznosulnak. Ezen indíttatásból készült el elsőként a *Dolgozni jó!* füzet sorozat.

A füzetek a könnyen érthető kommunikáció alábbi három szintjén íródtak:

- 5. szint – Szöveg témaorientáló képpel: egy szöveghez egy kép tartozik, a kép segít meghatározni a szöveg témáját.
- 4. szint – Szövegegységek orientáló képpel: egy szövegrészhez egy kép tartozik, a kép segít meghatározni a szövegegység témáját.
- 2. szint – Képsorok mondattámogatással: egy képhez egy mondat tartozik, a mondat pontosítja a kép értelmét.

A sorozat első része három, önállóan vagy egymásra épülve is használható füzetből áll, melyek a könnyen érthető kommunikáció két szintjén (lásd fent: 5., 4.) készültek, hosszabb szövegrészekkel és képekkel:

1. *Dolgozni jó! Ismerkedés a munka világával*
2. *Dolgozni jó! Munkatípusok*
3. *Dolgozni jó! Jogok és kötelezettségek*

A füzetek az információnyújtáson túl, feladatokat is tartalmaznak, amik élvezetesebbé, színesebbé és személyesebbé teszik azokat. Célunk, hogy az intézményben élő személyek kedvet kapjanak a munkavégzéséhez és felfedezzék a munkavállalással járó előnyöket.

A füzetsorozat nem csak a lakókhöz szól, hanem a szakemberek munkáját is hivatott támogatni. Segíthet az intézményben élők foglalkoztatáshoz kapcsolódó felmérésében és felkészítésében, valamint jó alapul szolgálhat egyéni és csoportos beszélgetésekhez is.

Mivel az intézményekben élő emberek fogyatékosági típusukat és egyéni adottságaikat tekintve nagyon sokfélék, illetve minden intézményben más és más szintű foglalkoztatás van jelen, ezért nehéz feladat egy mindenki számára megfelelő füzetsorozat összeállítása. Ebből adódóan úgy döntöttünk, hogy a sorozat mindegyik részét szerkeszthető formában is elérhetővé tesszük, így biztosítva a lehetőséget arra, hogy minden intézmény a lakói igényeihez, képességeihez alakíthassa azokat. Hozzáírhat plusz információkat, feladatokat, vagy akár töröljön tartalmakat, esetleg

egyres fogalmakat az intézményben használtakra cserélhessen.

A sorozat második részét alkotja egy olyan könnyen érthető munkafüzet, amely a korábbi három füzet témáját foglalja össze a könnyen érthető nyelvezet egy harmadik szintjén (lásd fent: 2.): rövid mondatokkal és képekkel. A munkafüzet feldolgozásához készült két segédanyag. A segédletek ismertetik a kapcsolódási lehetőségeket a *Dolgozni jó!* sorozat többi tagjához, majd tematizált játékokat, feladatokat mutatnak be a munkafüzet egyéni vagy csoportos feldolgozásához.

A segédanyagok két felhasználói kör számára készültek:

1. A köznyelvi változat a munkavállalást segítő szakembereknek és szülőknek készült, akik értelmi fogyatékos személyekkel dolgoznak.
2. A könnyen érthető kommunikációval íródott (lásd fent: 5. szint) segédanyag – Magyarországon újszerű kezdeményezésként – a megértési nehézséggel élő személyeknek készült, akik a segédletben található egyéni feladatokkal készülnek a munkavállalásra, vagy segítő támogatásával, mégis saját kompetenciájuk megélésével kívánnak tanulni. Továbbá olyan önérvényesítők számára használható a könnyen érthető segédlet a „Semmit rólunk, nélkülünk” elv alapján, akik értelmi fogyatékos társaik körében, mint mentorok, csoportvezetők vagy –helyettesek vezetnek majd le a játékokat, feladatokat.

A több nyelvi szinten elkészült segédletek támogatják, hogy Magyarországon minden ember a saját nyelvi kompetenciájának megfelelő feladatleírások mentén önállóan vagy csoportosan készüljön a munkavállalásra, vagy támogassa társait ebben a folyamatban.

A füzetek a könnyen érthető kommunikáció három szintjén készültek el. Azt, hogy az egyes lakók esetében melyiket érdemes használni, az intézményben dolgozók dönthetik el, hiszen ők ismerik legjobban ellátottjaikat. Továbbá a lakók maguk is dönthetnek, hogy melyik nyelvi szinten készült füzetet használják a hozzá kapcsolódó segédlettel.

KIKNEK SZÓLNAK A FÜZETEK?

A füzetek olyan fogyatékos személyeknek (beleértve a pszichoszociális fogyatékos embereket is) és szenvedélybeteg embereknek szólnak, akik nagy létszámú intézményekben élnek, és a közeljövőben támogatott lakhatásba fognak költözni.

HOGYAN KELL HASZNÁLNI A FÜZETEKET?

Mielőtt elkészült a füzet sorozat végső verziója, több szakemberrel valamint érintettekkel – köztük nagylétszámú intézményben élő személyekkel – is lektoráltattuk a sorozatot. Ezek az egyeztetések

rávilágítottak arra, hogy a füzetek feldolgozásához és megértéséhez a lakók nagy többségének segítségére van szüksége.

Ahhoz, hogy a lakók megkapják a számukra legmegfelelőbb segítséget a füzetek tartalmának feldolgozásához, az alábbi lépések követését ajánljuk:

- I. Felkészülés
- II. Beszélgetés
- III. Feldolgozás
- IV. Megbeszélés
- V. Tapasztalatok összegzése

I. Felkészülés

A füzetek használata során fontos, hogy először a segítő szakember ismerkedjen meg tartalmukkal és nyelvezetük szintjével. Ez segítheti abban, hogy átgondolja:

- mely lakókkal szeretné megismertetni a sorozatot?
- kivel melyik témát, illetve melyik résztémát szeretné megismertetni?
- kivel melyik szintű füzetet szeretné feldolgozni?
- az érintett lakónak milyen mértékű segítségre van szüksége?

Ebben a szakaszban érdemes átgondolnia a segítőnek azt is, hogy egyénileg vagy csoportos formában szeretné feldolgozni a füzeteket. Bármelyik módszer mellett is dönt, mindkét esetben nagyon fontos a témára történő kellő ráhangolódás és az alapos felkészülés.

A felkészülés során azt is lényeges átgondolni, hogy szükséges-e a füzetek szerkesztése. Ha szükséges, akkor végre kell hajtani a kiegészítést és változtatásokat. Ezt követheti a füzetek kinyomtatása, minden lakó számára saját példánnyal, hogy kezükbe kaphassák azt. Ha van rá lehetőség, ajánljuk, hogy a füzeteket színesben nyomtassák ki, mert könnyebben értelmezhető, illetve a színes képek is felkelthetik a lakók érdeklődését a beszélgetés és a téma iránt.

II. Beszélgetés

Nem csak a segítőnek, de a lakóknak is érteniük kell, hogy miért készültek ezek a füzetek, miért fontos a munkavállalásról beszélgetni. Mielőtt elkezdődne a füzetek feldolgozása a következőket célszerű ismertetni a lakókkal:

- mi a célja a beszélgetésnek
- mit kell tudni általánosságban a füzetekről; például: elvihető, vannak benne feladatok stb.
- hogyan fognak együtt dolgozni a füzetek feldolgozása során; például: egyéni vagy csoportos beszélgetés keretében, egyszeri vagy többszöri alkalommal stb.
- időkeretek

Jobb képességű lakók esetében dönthet úgy a segítő, hogy önálló feldolgozásra átadja számukra a füzeteket. Azonban ilyenkor is ajánlott róluk beszélgetni, a feladatok megoldásait közösen átnézni. Ezekre a beszélgetésekre is időt kell tervezni és szánni, mind a lakó mind a segítő részéről. Fontos, hogy a közös munka után a lakók megtarthassák a füzeteket, hogy később is bármikor elővehessék azokat.

III. Feldolgozás

A füzetek feldolgozása nagyban függ az adott egyén képességeitől, készségeitől. Azokkal a lakókkal, akik nem tudják önállóan értelmezni a füzeteket, célszerű egyénileg feldolgozni azokat (az írni-olvasni nem tudók esetében ez különösen ajánlott).

A füzetek feldolgozása az egyéni beszélgetésen túl történhet csoportos formában is. Erre akkor célszerű vállalkozni, ha a csoportmunkának már van hagyománya az adott intézményben.

A füzetek nem csak tartalmukban, de terjedelmükben is eltérőek: van hosszabb, s van rövidebb. Egy alkalommal maximum egy füzet feldolgozását javasoljuk. A nehezebben érthető, hosszabb füzeteket - például: „Jogok és kötelezettségek” –hasznos lehet résztémákra bontani, és különböző alkalmakon átbeszélni. Így előfordulhat, hogy egy füzet több egymást követő beszélgetés témája lesz.

IV. Megbeszélés

Azzal, hogy valaki - akár egyedül akár segítséggel - átolvasta és kitöltötte a füzeteket, még nem zárult le a folyamat. Fontos, hogy a segítő visszajelzéseket kapjon és adjon, valamint a felmerülő kérdéseket tisztázza. Ajánlott, hogy a lezáró beszélgetésre rögtön a füzetek feldolgozását követően illetve önálló munka esetén rövid időn belül kerüljön sor.

V. Tapasztalatok összegzése

A segítő gondolja át és készítsen feljegyzést arról, hogy miben segítette őt a közös munka a lakókkal. Ebben a következő kérdések nyújthatnak támpontot:

- kinek milyen új készségeit ismerte meg a füzetekkel történő munka során?
- kapott –e visszajelzést az egyéni fejlesztések irányára vonatkozóan a beszélgetések során?
- a feldolgozás során merültek-e fel olyan kérdések, amik foglalkoztatják a lakókat, de a füzetek nem adtak rá választ, így ezekkel még dolgozni kell?
- mely témákban volt a lakóknak előzetes tudásuk és mi volt az, ami teljesen új információ volt a számukra?

TIPPEK, EGYÉB ÖTLETEK A HASZNÁLATHOZ

Képkártyák

Vannak olyan típusú feladatok a füzetekben, amiket színesíteni lehet képkártyák használatával, illetve vannak olyan személyek, akik képek segítségével jobban ki tudják fejezni magukat. A segítő feladata, hogy készüljön ilyen kártyákkal. Ezeket könnyen el lehet készíteni, internetről nyomtatott vagy színes magazinokból kivágott képeket felragasztva kartonpapírra. Értelmszerűen az adott témához kapcsolódó képeket kell keresni, például a különböző foglalkozásokhoz vagy napirendhez kapcsolódókat.

Szókártyák

Ebben az esetben nem képek, hanem szavak kerülnek a kártyákra, melyeket a képkártyákhoz hasonlóan lehet használni.

Házi feladat

A füzetekben vannak olyan típusú feladatok, melyek hosszabb gondolkodást igényelhetnek. Ezeket el lehet végezni házi feladatként is. Ilyenkor a segítő előre egyeztessen egy időpontot az adott személlyel, amikor az elkészült feladról beszélgetni fognak.

Rajzok

Vannak, akik könnyebben ki tudják fejezni magukat rajzok segítségével. Ezért a releváns feladatoknál fel lehet ajánlani a rajzolás lehetőségét is. Nem csak azoknál a lakóknál lehet ez jó megoldás, akik nem tudnak írni, hanem azoknál is, akik tudnak, viszont ilyen módon könnyebben motiválhatóak a feladatok megoldására. Például: rajzolja le az időpontok mentén, hogyan telik egy napja.

